

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ,
БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК»**

**ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОВУЗІВСЬКОЇ
ПІДГОТОВКИ ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА
УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У ВІННИЦЬКІЙ,
ЖИТОМИРСЬКІЙ, ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТЯХ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

«круглого столу»

**«ПОЛІТИЧНІ, ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ
ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ ТА ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ
У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ»**

23 червня 2022 р.

Вінниця 2022

УДК 9/3

Збірник матеріалів «круглого столу» «Політичні, правові та організаційні проблеми діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний періоди». 23 червня 2022 р. Київ-Вінниця: ТОВ «Друк», 2022. – 184 с.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету права, публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського (протокол №10 від «29» червня 2022 р.)

Рецензенти:

Юник І.Г. – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Кононенко В.В. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Члени редколегії: Вальчук О., Гриб В., Годлевська В., Зубар І., Конотопенко О., Кронівець Т., Лазор О., Лапшин С., Мельничук О., Назаренко М., Яременко О.

Відповідальний за випуск: Лапшин С.

Адреса редколегії: 21000, м. Вінниця, вул. К.Острозького, 32, к.3, ауд.306 e-mail: Lapsinsergij@gmail.com

© Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського, 2022
© Автори статей

Кушко І.С. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВЛАДИ УНР В УМОВАХ ВІЙНИ З РАДЯНСЬКОЮ РОСІЄЮ (1919 – 1920-ТІ РР.)	134
Криворучко О.І., Зелінська Т.В. ЗАПРОВАДЖЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ВІННИЧЧИНІ В ПЕРІОД НАЦИСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ	138
Назаренко М.О., Тодорова О.Л. ПРОПАГАНДА ТА МАНІПУЛЯЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНІ СКЛАДОВІ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ	145
Кононенко І.А. ЕКОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ	148
Юськов Д.С. УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ	151
Вугляр Ю.Ю. ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНИХ ЗАХОДІВ У ГРОМАДАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	156
Зубар І.В., Логайчук В.М., ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	164
Климчук О.В. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	169

№ 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=835>

3. Зубар І.В., Яременко О.І., Онищук Ю.В. Перспективи розвитку земельних відносин фермерських господарств в умовах децентралізації публічної влади в Україні. Вінниця: РВВ ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2021. 248 с.

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» № 2145-IX, від 24.03.2022.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

5. Науково-аналітична записка “Про інституалізацію правил обігу земель сільськогосподарського призначення: зарубіжний досвід та можливості його адаптації до умов України”. URL: <http://www.coor-union.org.ua?p=6829>

6. Юрченко І.В. Регулювання ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення: досвід Польщі. Економіка АПК. 2018. № 4. С. 88-94.

Климчук О.В.,

доктор економічних наук, професор

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Енергетика виступає життєво важливим чинником для досягнення стійкого економічного зростання, що зумовлює постійне збільшення попиту на різні види енергії. Така ситуація спричинила швидке споживання основних викопних паливно-енергетичних ресурсів (нафти, вугілля, природного газу), що спровокувало підвищення цін на вказані енергоносії та значне викидання шкідливих газів в атмосферу [4, с. 657]. Стабільна економіка спирається на потік ефективного використання ресурсів,

визначення сприятливих зовнішніх факторів, що створюються у ринковому середовищі, і складається із синергійного поєднання економічних, енергетичних, екологічних та соціально-політичних вимірів. Стійке економічне зростання має на меті вирішення наявних і майбутніх екологічних катастроф, модифікацій несприятливих кліматичних явищ (глобальне потепління, парниковий ефект), соціальних та економічних криз, які впливають на більшість країн цивілізованого світу [3, с. 216; 5, с. 1]. Відтак, однією із найважливіших проблем сучасності є раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів, а енергетична безпека будь-якої країни в світовому розрізі характеризується наявністю їх в достатній кількості та показниками їхнього ефективного використання.

Серед пріоритетних проблем, які значно гальмують економічну динаміку в Україні, чільне місце належить обмеженості різних видів ресурсів, зокрема паливно-енергетичних. Розпочинаючи з 2014 р., коли відбулась російська агресія України (тимчасово окупована територія Автономної республіки Крим, м. Севастополя та частини Донецької і Луганської областей), а також повномасштабне вторгнення у лютому 2022 р. ще більше актуалізували окреслені проблеми. При цьому ефективний процес виробництва енергії виступає необхідною умовою і найважливішим компонентом економіки на всіх етапах її розвитку, а підвищення енергоефективності є стратегічним завданням сьогодення, яке стоїть перед країною. В подальшому пріоритетними будуть упровадження новітніх технологій і ефективних управлінських рішень, які дадуть змогу підвищити конкурентоспроможність вітчизняного виробництва й водночас знизити техногенне навантаження на навколишнє середовище.

Проведений за 2014–2021 рр. аналіз середньостатистичних даних загальної структури національного споживання основних енергетичних матеріалів і продуктів переробки нафти в Україні вказує на те, що основними серед них є природний газ (34,8 %) та вугілля (31,7 %), на частку яких разом припадає 66,5 %. Частка сирової нафти (4,6 %) та продуктів її переробки

бензину моторного (3,4 %) й палива дизельного (6,1 %) в середньому сумарно становить 14,1 %.

Загалом забезпеченість України за первинними енергетичними ресурсами становить 57,2 %, що за світовими стандартами дає змогу зарахувати державу до середнього рівня енергетичної залежності. Виявлений дефіцит первинних паливно-енергетичних ресурсів у 42,8 % покривався їхнім імпортом переважно з росії, що потребує негайної зміни. Тому що відповідно до світових стандартів формування енергетичної безпеки, постачання енергоносіїв з однієї країни-видобувальника для енергетично залежної країни не має перевищувати 25 % від загального дефіциту або ж потрібно здійснювати нарощування у споживанні власних відновлюваних джерел енергії на економічно вигідному рівні.

Аналіз результатів зведеного енергетичного балансу України (рис. 1) вказує на зменшення в структурі енергоспоживання газу природного (29,7 %) порівняно з вугіллям і торфом (31,5 %), що є позитивним аспектом у формуванні енергозабезпечення країни, враховуючи більш значні власні запаси вугілля. Позитивним чинником виступає зростання споживання нафти сирової та нафтопродуктів у середньому до 12,2 %, а також здійснення імпортування нафтопродуктів, що дає стимул для розвитку біопаливного виробництва. Також у споживанні енергії більш ніж п'ята частина припадає на атомні електростанції (22,9 %), подальша експлуатація яких є дуже небезпечною (враховуючи попередній як власний, так і світовий сумний досвід щодо виникнення аварій).

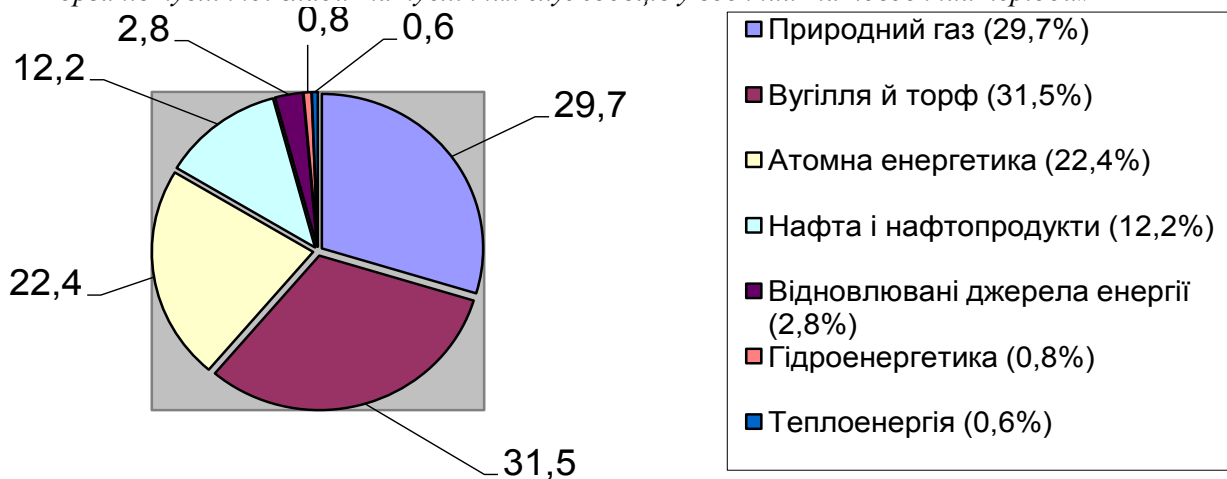


Рис. 1. Загальна структура енергоспоживання в Україні, 2014–2021 рр.

Джерело: розроблено на основі статистичних щорічників України 2014–2021 рр.

Водночас впровадження відновлюваних джерел енергії в Україні йде занадто низькими темпами, а їхній вклад в енергетичний баланс країни є досить низьким (2,8%). Для нарощування у структурі вітчизняного енергоспоживання обсягів паливно-енергетичних ресурсів, що отримуються із нетрадиційних відновлюваних джерел енергії, уряду потрібно інтенсивно здійснювати організаційну роботу та сприяти збільшенню кількості об'єктів альтернативної енергетики різних форм власності за найперспективнішими технологічними розробками щодо виробництва й споживання біопалива. Це пов'язано з тим, що Україна володіє значними відновлюваними енергетичними ресурсами, зокрема виробництво біопалива (пелет, гранул, біогазу, біоетанолу, біодизеля тощо) та істотним потенціалом для підвищення рівня енергетичної ефективності.

Формування конкурентоспроможного виробництва біопалива в Україні має зумовити позитивні зрушення не тільки в економіко-енергетичному, а й в агропромисловому і екологічному напрямках (рис. 2).



Рис. 2. Перспективи виробництва біопалива для формування економіко-енергетичного безпеки України

Джерело: розроблено автором на основі [1].

Зазначений процес забезпечить розвиток агропромислового й енергетичного секторів, що покращить функціонування національної економіки та екологічну ситуацію у нашій країні.

В результаті цього можна запропонувати науково-методологічний концепт організаційно-функціональної структури щодо формування економіко-енергетичної безпеки України на різних рівнях публічного управління (рис. 3).

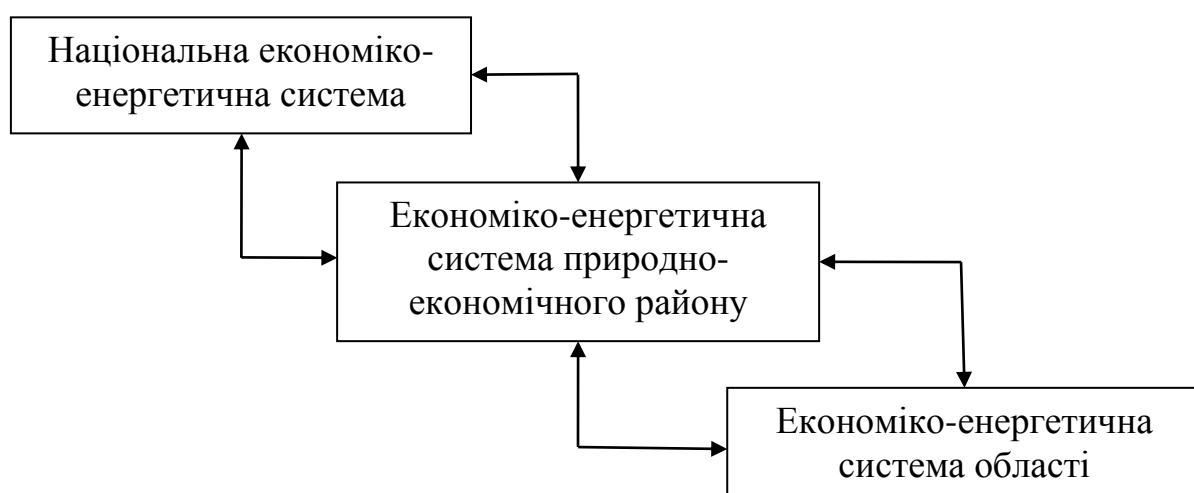


Рис. 3. Взаємозалежність економіко-енергетичних систем на різних рівнях публічного управління

Джерело: розроблено автором на основі [2].

На загальнодержавному рівні основними завданнями уряду України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів є: проведення єдиної державної політики у сфері використання енергетичних ресурсів та енергозбереження; забезпечення збільшення частки нетрадиційних і альтернативних видів палива у балансі попиту та пропозиції енергоносіїв; створення державної системи моніторингу виробництва, споживання, експорту й імпорту енергоносіїв; удосконалення системи обліку та контролю за споживанням енергетичних ресурсів; забезпечення функціонування єдиної системи нормування питомих витрат енергетичних ресурсів у суспільному виробництві. Водночас пріоритетними напрямками стратегічного розвитку енергозабезпечення природно-економічних районів та областей країни, що підлягають розв'язанню, є: освоєння економічно досяжних регіональних (місцевих) покладів горючих копалин, вторинних енергетичних ресурсів, відновлюваних джерел енергії та потенціалу енергозбереження; забезпечення розвитку власних децентралізованих джерел генерації електричної і теплової енергії з досягненням необхідного рівня енергетичної та екологічної безпеки.

Належна організація публічного управління національним і регіональним енергозабезпеченням на основі розвитку біопаливної індустрії потребує передбачення на законодавчому рівні повноважень та сфер відповідальності центральних і обласних органів влади у питаннях економічного, технологічного та господарського управління загальнодержавними й регіональними системами енергозабезпечення (табл. 1).

1. Сутність різних рівнів публічного управління розвитком конкурентоспроможного виробництва біопалива в Україні

Національний рівень (макрорівень)	Рівень природно-економічного району (мезорівень)	Обласний рівень (мікрорівень)
-----------------------------------	--	-------------------------------

<p>Формування та дотримання національної енергетичної стратегії</p>	<p>Розробка концепції довго- та середньострокового біопаливного розвитку природно-економічного району</p>	<p>Вибір пріоритетів та обґрунтування стратегії розвитку виробництва біопалива на основі власного ресурсного забезпечення</p>
<p>Прийняття гармонізованої нормативно-правової бази розвитку біоенергетики</p>	<p>Дотримання ритмічності та пропорційності виробництва біопалива у природно-економічному районі</p>	<p>Планування темпів зростання потужностей виробництва біопалива на основі впровадження інновацій та спрямування інвестицій</p>
<p>Розробка національних програм виробництва та споживання біопалива на обласних рівнях</p>	<p>Розробка міжобласних програм формування сировинної бази та розвитку біопаливного виробництва</p>	<p>Бюджетне наповнення та регулювання обласного біопаливного виробництва</p>
<p>Дотримання збалансованого виробництва біопалива областями</p>	<p>Сприяння утворенню кластерів з виробництва біопалива</p>	<p>Визначення зовнішнього вектору розвитку області на основі спеціалізації біопаливного виробництва</p>
<p>5. Дієва підтримка енергетично залежних областей</p>	<p>5. Вирішення кризових ситуацій у енергетичній галузі області</p>	<p>5. Заходи з охорони довкілля</p>

Джерело: розроблено автором на основі [3].

Аналізуючи наведені результати, варто зауважити, що розвиток національного виробництва біопалива сприяє ефективному використанню наукового, економічного й трудового потенціалів та забезпечує оптимізацію біопаливної спеціалізації областей. На базі природно-економічного району

потрібно здійснювати формування основних економічно-енергетичних пропорцій макрорегіонального розвитку та проводити балансові розрахунки виробництва і споживання біопалива. Цей рівень найоптимальніше узгоджує виробничу, адміністративну, інфраструктурну й природно-ресурсну системи, формуючи стратегію та загальні темпи розвитку національного конкурентоспроможного виробництва біопалива.

Таким чином, процес формування економіко-енергетичної безпеки України в повоєнний період має здійснюватися на трьох основних рівнях: макро-, мезо- та мікрорівні. На макрорівні потрібно забезпечити загальносистемну зміну національного енергоспоживання, збільшуючи частку використання відновлюваних джерел енергії, зокрема біопалива. На мезорівні здійснюється нарощування споживання біопалива у розрізі природно-економічних районів, враховуючи регіональну структуру споживання традиційних джерел енергії (засади поведінкової економіки). На мікрорівні проводиться ґрунтовний аналіз показників місцевого енергозабезпечення області та можливостей реалізації економічно доцільного потенціалу виробництва й споживання біопалива.

Запропонований на майбутнє план економіко-енергетичного розвитку містить п'ять стратегічних векторів: 1) організація й розвиток біопаливної індустрії природно-економічного району; 2) розвиток біопаливної інфраструктури; 3) становлення регіонального енергетичного менеджменту та маркетингу, а також транскордонне співробітництво; 4) розвиток людських ресурсів соціальної сфери і матеріальних зв'язків; 5) покращення екологічної ситуації природно-економічного району.

Список використаної літератури:

1. Климчук О. В. Стратегічні принципи становлення та розвитку біопаливної індустрії в Україні. Бізнес Інформ. 2017. № 4. С. 178–182.
2. Климчук О. В. Управлінські аспекти розвитку конкурентоспроможного виробництва біопалива в Україні. Економіка та

управління АПК. 2019. № 2. С. 51–66. URL : <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2019-151-2-51-66>.

3. Климчук О.В. Управлінські аспекти формування економіко-енергетичної безпеки України на засадах розвитку біоенергетики: Монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. 576 с.

4. Sebri M. Use renewables to be cleaner: Meta-analysis of the renewable energy consumption-economic growth nexus. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 2015. № 42. P. 657–665.

5. Terrapon-Pfaff J., Dienst C., Konig J., Ortiz W. A cross-sectional review: Impacts and sustainability of small-scale renewable energy projects in developing countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 2014. № 40. P. 1–10.

Страхніцький Я.О.,

аспірант, Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Сучасні виклики у сфері безпеки, пов'язані із безпосередньою військовою агресією російської федерації проти територіальної цілісності та суверенітету України. У даних умовах державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки кібербезпеки та безпеки критичної інфраструктури України [1].

Особливості захисту зазначених секторів в умовах війни регулюються законами «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період», «Про оборону України», «Про основи національного спротиву», окремим законом регулюються відносини щодо забезпечення кіберзахисту та кібербезпеки об'єктів критичної